

Warszawa, dnia 27 grudnia 2018 r.

Prezes
Urzędu Transportu Kolejowego
Ignacy Góra

DRR-WRRR.711.15.2018.2.LB

**Stowarzyszenie Ekspertów
i Menedżerów Transportu Szynowego**

ul. Trębacka 4
00-074 Warszawa

W nawiązaniu do pisma z 5 listopada 2018 r., znak: L.dz. 707/2018 dotyczącego podjęcia działań dla poprawy sytuacji kolejowych przewoźników pasażerskich w zakresie zagadnienia kar umownych naliczanych przewoźnikom przez organizatorów publicznego transportu zbiorowego i zagadnień rekompensat, jakie przysługują przewoźnikom pasażerskim od zarządców infrastruktury kolejowej z tytułu opóźnień pociągów z winy zarządcy infrastruktury kolejowej, a także przeprowadzania analizy umów o świadczenie usług publicznych pod tym kątem, informuję jak poniżej.

Przed wszystkim pragnę podziękować za przesłane pismo i kierowane do Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, zwanego dalej „Prezesem UTK”, spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania kolejowych przewoźników pasażerskich. Wskazany przez Państwa problem nie był dotychczas zgłaszany przez przewoźników.

Na wstępie chciałbym przybliżyć koncepcję dotyczącą wprowadzenia rekompensaty. Udzielana jest ona przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. za opóźnienie pociągu i z założenia nie ma pokrywać kar, jakie naliczane są przez organizatorów publicznego transportu zbiorowego, a jedynie zadośćuczynić przewoźnikom kolejowym za ponoszone wyższe koszty związane na przykład z dłuższą pracą drużyn trakcyjnych i konduktorskich lub zużycie energii itp. Natomiast naliczanie kar przez organizatorów publicznego transportu zbiorowego za opóźnione pociągi ma mobilizować przewoźnika do realizowania swoich usług zgodnie z rozkładem jazdy. Są to zatem dwa różne systemy.

Zapisy dotyczące kar, jakimi obciążani są przewoźnicy kolejowi w wyniku opóźnień, jak i rekompensat, jakie przewoźnicy otrzymują z przyczyny opóźnień nie ze swojej winy, określone zostały w podrozdziale 6.5 *Plan wykonania* Regulaminu sieci PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. Zgodnie z tymi zapisami przewoźnikowi przysługuje rekompensata w rocznym rozkładzie jazdy 2018/2019 - 5,30 zł za minutę opóźnienia, o ile opóźnienie to nie wynika z przyczyn wywołanych przez tego przewoźnika. Za opóźniony pociąg pasażerski uznaje się pociąg, którego opóźnienie wynosi powyżej 5 minut, a do obliczenia stosuje się maksymalne opóźnienie, jakiego doznał pociąg w punkcie eksploatacyjnym (postoiu) zamówionym przez aplikanta (przewoźnika lub organizatora). Należy jednak zaznaczyć, że opóźnienia powstałe w wyniku zdarzeń losowych nie podlegają rekompensacie. Podobnie

Strona 1 z 3

zapisy umów o świadczenie usług publicznych wykluczają tego typu sytuacje z naliczania kar za nienależyte zrealizowaną usługę przez przewoźnika.

Zdaniem Prezesa UTK taki system nie dyskryminuje żadnego przewoźnika. Kryterium przyznania rekompensaty jest uzależnione od przyczyny powstania opóźnienia, a nie od charakteru przewozów. System rekompensat obejmuje także przewoźników pasażerskich wykonujących przewozy komercyjne, jak i przewoźników towarowych. Wprowadzenie przez zarządcę infrastruktury kolejowej wyjątków dla przewoźników, którzy mają zawarte umowy o świadczenie usług publicznych oraz zróżnicowanie wartości rekompensaty byłoby działaniem niepożądanym i niezgodnym z obowiązującymi przepisami o równym traktowaniu przewoźników.

W ocenie Prezesa UTK przewoźnicy powinni być rozliczani w ramach umów o świadczenie usług publicznych z opóźnień powstałych z ich winy z tzw. opóźnień kwalifikowanych. Jednocześnie, tak jak zostało wskazane wyżej, opisany system rekompensat nie ma służyć do finansowania kar za opóźnione pociągi.

Analiza umów o świadczenie usług publicznych w zakresie przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym wykazała, że podejście poszczególnych organizatorów, jak i kwoty są zróżnicowane. Niektóre zapisy w umowach o świadczenie usług publicznych działają mobilizująco na przewoźnika, szczególnie te operujące poziomem punktualności pociągów i naliczaniem kar proporcjonalnie do odchylenia od określonego punktu tolerowanego przez organizatora.

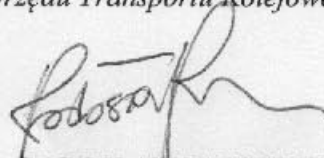
W umowach o świadczenie usług publicznych występują klauzule powodujące, że przewoźnik nie jest obciążany karami za opóźnienia pociągów, w przypadku wystąpienia przyczyn niezależnych od Operatora i uniemożliwiających prawidłowe świadczenie usług, np. w przypadku wypadków i incydentów na liniach kolejowych lub w obszarze kolejowym. Niektóre klauzule mają zapisy, że kary nie będą naliczane, jeśli opóźnienie pociągów wynika z konieczności ochrony życia lub zdrowia. Te klauzule mogą być także w umowach zapisywane jako siły wyższe lub jako inne warunki naliczania kar umownych. Należy przy tym także wskazać, że część umów o świadczenie usług publicznych zawiera zapisy odnośnie naliczania kar za opóźnienie pociągów jedynie na stacji początkowej trasy pociągu, a w przypadku oczekiwania na skomunikowanie z innym pociągiem organizator nie nalicza kary.

Niestety zostały zdiagnozowane pojedyncze przypadki zapisów umów, które nie zawierają klauzul o wyjątkach w naliczaniu kar umownych, a przewoźnik obciążony jest karami za każde opóźnienie pociągu powyżej 5 minut na stacji początkowej i końcowej trasy pociągu, nawet w przypadku, gdy opóźnienie powstało nie z jego winy.

Mając na względzie powyższe, Prezes UTK podczas wykonywania zadań określonych w art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 2117 z późn. zm.), czyli opiniowania projektów umów o świadczenie usług publicznych, będzie wskazywał niekorzystne zapisy i proponował ich zmianę, aby kara nie obciążała przewoźnika za zdarzenia, na które nie ma wpływu.

Należy podkreślić, że temat punktualności jest przedmiotem szczegółowych analiz Prezesa UTK. Punktualność jest bowiem ważnym elementem jakości usług kolejowych. Do punktualnych pociągów podróżni częściej się przesiadają z innych środków transportu. Dlatego też, w ocenie Prezesa UTK, organizatorzy publicznego transportu zbiorowego w umowach o świadczenie usług publicznych powinni zawierać zapisy, które w założeniu mają mobilizować przewoźnika do jak najwyższej punktualności uruchamianych pociągów.

z up. Prezesa
Urzędu Transportu Kolejowego

RADOSŁAW PACEWICZ
WICEPREZES URZĘDU
TRANSPORTU KOLEJOWEGO DS.
REGULACJI

*/Dokument podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym./*

Informacje w tej sprawie można uzyskać pod numerem tel.: 22 749 15 50

Urząd Transportu Kolejowego – Departament Regulacji Rynku

Prezes Urzędu Transportu Kolejowego przetwarza przekazane dane osobowe zgodnie z przepisami. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie www.utk.gov.pl/pl/rodo